

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, VI., Király-u. 36. Telefon: 84—89
Sürgőnycim: UNGCION

POLITIKAI HETILAP
Megjelenik minden pénteken

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre 1000.— K
Félévre 500.— K

Fordulópont a zsidóság történetében

Beszélgatés Dr. H. Chajes bécsi főrabival.

Bécs, október 30.

Dr. H. Chajes trieszti főrabbi korában csak olyan fel-
tételek mellett fogadta el a bécsi zsidó hitközség meg-
hívását a főrabbitszékre, ha teljesen szakítanak az eddigi
jogszokásokkal és szabad kezet engednek a hitközség irá-
nyításában. Dr. Chajes megválasztása után egész energiá-
ját és hatalmas tudását *tényleg* a hitközség vallási életé-
nek mélyítésére fordította, másokra, alantasaira hagyta a
dekoratív jellegű szerepléseket, nem esketett, nem temetett
és nem vezette a funkciókat és a templomban a legritkább
alkalmakkor tartott szónoklatokat. Csak a legritkább al-
kalmakkor, de olyankor a templom már két órával az
istentisztelet megkezdése előtt szorongásig megtelt hívők-
kel, hogy a tudós főpapnak — aki tudvalevően a Cionista
Világszervezet egyik vezető tagja — fejtegetéseit meghall-
gassák.

Roshasonokor dr. Chajes a Seitenstetten-utcai nagy-
templomban tartott szónoklatot, amelyik Palesztinát érintő
tartalma miatt városszerte feltűnést keltett és az egész
lakosságnak bő és vitatott beszéd tárgya volt heteken át.
Mivel a szónoklat egyes kitételeit sokféleképpen magya-
rázták, elmentem a tudós főpaphoz, aki azonnal fogadott
és nyugodt, komoly tónusokban mondotta a következőket:

— Csodálkoznom kellene, hogy beszédem a zsidóság
körében feltűnést keltett volna. Ami a zsidóságot, a világ
összszidóságát ma illeti, az annak a világtörténelmi aktus-
nak a létrejötte és vágyának a beteljesedése, amelyre
évezredekig szinte reménytelenül, de töretlen hittel várt a
zsidóság: a Palesztina-mandátum ratifikálása. Természetes
dolog tehát, hogy ezt a nagy eseményt választottam ujévi
beszédem kiinduló pontjának. Nemcsak érzem, de bizton
tudom, hogy beszédemmel nem leptem meg a bécsi zsidó-
ságot, de mint magától értedődő dolgot lobogtattam meg
mindannyiok lelkének hő vágyát és agyuk gondolkodásá-
nak irányát.

A Palesztina-mandátum 4. pontja határozottan ki-
mondja, hogy a palesztinai zsidóság érdekeinek képvisele-
tére egy zsidó testület alakíttassék, mint hivatalos szerv.
Ez a szerv álljon a palesztinai kormányhatóságoknak
minden gazdasági, szociális és más ügyekben tanácsal és
tettel a rendelkezésére a zsidó nemzeti Otthon felépítése
érdekében és segítse a hatóságokat az ország anyagi és
erkölcsi életének fellendítésére. *Mivel ma nincs más zsidó
képviselet, amelyik a maga kiépített és az egész világra
kiterjedt szervezetségével hathatósabban és méltóbban
védekezne meg a zsidóság érdekeit, mint a Cionista Szer-
vezet, úgy ez az intézmény a hivatalos képviseleti szerve
a zsidóságnak, amint ezt Anglia, a mandatárius hatalom,*

a cikkely második bekezdésében el is ismerte azzal a meg-
szorítással, hogy addig ismeri el a Szervezet hivatalos jel-
legét, amíg valamiben nem vét a mandatárius hatalom
érdekei ellen. És egyuttal kötelességévé tétetett a Cio-
nista Szervezetnek, hogy igyekezzen a *cionista táboron
kívül álló zsidóságot* is rábírní a Palesztina-munka mé-
lyítésére és intenzívebbé tételére.

A Palesztina-mandátum tehát hivatalos zsidó szerve-
zetre ismer el — a Jewish Agencyt —, amelyik ma még tisztán
cionista, de kell, hogy idővel az összszidóságnak párt
állásra való tekintet nélkül a képviselete legyen a Palesz-
tina-munka vezetésében és irányításában. És mivel a Zsidó
Nemzeti Otthon ma már nem utópisztikus fogalom, hanem
reális valóság, minden zsidónak az a szent kötelessége —
és az angol kormány el is várja annak a teljesítését —
hogy minden energiája Palesztina ujjaépítésére fordít-
sék. Ezeket mondtam beszédemben és nem mondtam benn-
ujat. Cionista szellemben beszéltem, eziránt nem lehet két-
ség, de a fentebb vázolt értelemben cionista ma az egész
zsidóság, ha politikailag zsidó-nacionalista vagy anti-
cionista is.

A legfontosabb kérdés ma az, miképpen lehet a zsidó-
ság számára képviseletet szervezni?! Ez a probléma fogla-
lta a nyári karlsbadi cionista-kongresszust is, ame-
lyen ötmillió zsidó képviseltette magát, s ahol belátták
annak a szükségességét, hogy egy zsidóságot képvisel-
ő zsidó világszervezetet összehívása mulhatatlanul fontos.
Minden, bizonyos korhatárt 18 vagy 20 évet betöltött zsidó
férfinak és nőnek joga, azaz kötelessége lesz, megválasz-
tani megbizottaikat erre a kongresszusra.

Már meglevő zsidó szervezetek megbizottaikat a kongres-
szusra fogják küldeni a „Palesztinai Nemzeti Otthon fe-
lépítése“ jelszavával. Tudom, hogy ez a kongresszus léti-
fog jönni és az eredmények nem lehetnek kétségesek, me-
mindenütt megvan az ujjaépítésre a hajlandóság. 1917-be
az Északamerikai Egyesült Államokban pártárnyalati
való tekintet nélkül egyesítették a hárommillió lelket szá-
mláló zsidóságot és már abban az évben háromszázezer en-
ber járult ott a választási urnák elé a kongresszusra kü-
ldeni delegátusait.

A főpap még beszélt a nagy kolonizálási eredménnyel
ról, terveiről, amelyek hatalmas vonalakban bontakozna
már ki Bécs zsidó intézményeiben és azt a reményét fe-
jezte ki, hogy a világ összszidóságának a félreértések
tévitanoktól megvert vezetői mihamarább meglátják majd
igaz zsidó utat. És különösen a zsidó rabbik fognak péld-
venni róla, aki a legnagyobb zsidó ünnepen, a legszentel-
t zsidó üggyről: Palesztináról prédikált.

Herzl és a Neue Freie Presse.

A berlini Jüdischer Verlag most rendezte sajtó alá Herzl Tivadar naplójegyzeteit, melyek rendkívül érdekes, néha szenzációs intimitásokat árulnak el a cionizmus halhatatlan mesterének közéleti nagyságokkal folytatott beszélgetéseiről és vitáiról. Herzl tudvalevőleg a Neue Freie Presse kedvenc és különösen asszimiláns zsidó körökben dédelgetett tárcaírója volt és amikor Herzl a baseli kongresszus egybehívásával egyidejűleg megteremtette a „Die Welt“-et, a cionista szervezet központi közlönyét, a Presse zsidó vezeterei, *Benedikt* és *Bacher* mindenáron arra szerették volna bírni Herzlt, hogy szüntesse be a *Welt*-et és hagyja abba cionista tevékenységét, mert ez a Presse embereit igen kellemetlenül érintette.

A *Der Jude* nyomán közöljük ebből az időből származó alanti naplójegyzeteit:

1.

1897 június 16

Az „Ostdeutsche Rundschau“ mai reggeli számában erős támadás jelent meg a „Neue Freie Presse“ ellen a „Welt“ miatt. A szerkesztőség olvasótermében feküdt az „Ostdeutsche Rundschau“ kérdéses cikke kék ceruzával megjelölve. Néhány kollégám mint valami kegyvesztett kegyencet fagyosan köszöntött.

Benedikt egy szolgával szobámba küldte az „Ostdeutsche Rundschau“-t.

Egy negyed óra múlva bementem hozzá készen a harcra, bár kissé idegesen.

Benedikt nyugodt volt.

— A cikket olvastam, — mondottam. — Igen kellemetlen.

Ő: A „Welt“ bennünket igen kellemetlen helyzetbe hozott. Legjobb volna, ha megjelenését beszüntetné.

— Ez lehetetlen, — feleltem.

Ő: Erről beszélni fogunk. Láthatja, hogy teljesen nyugodtan és tárgyilagosan kezelem a dolgot.

Én: A „Neue Freie Presse“ már a „Welt“ megjelenése előtt is célpontja volt az antiszemitáknak. Én bizonyára nem akarok a lapnak kellemetlenséget okozni. Le vagyok a lapnak kötelezve, hiszen végre egy darab életet és egészséget dolgoztam bele a „N. Fr. Presse“-be.

Nyugodtan és határozottan beszéltem. Láttam, hogy kész vagyok a szakításra. Egy telefoni beszélgetés megszakította tárgyalásunkat. Én kimentem a szobából, amikor fél óra múlva visszajöttem hozzá, nem folytatta tovább. Egy cikket adott át nekem Sir Charles Dilketől Viktória angol királynőről lefordítás végett. Nem akarta más munkatársnak adni, mert nem volt bizalma máshoz, attól félt, hogy idő előtt nyilvánosságra kerül.

Tehát hozzám még bizalommal viseltetik? Vajjon gyöngeség ez Benedikt részéről, vagy valamin törí a fejét?

Ha gyöngeség volna, ezt jobban palástolnia kellene.

Ha hallgatott volna, ha az Ostdeutsche Rundschau meg sem említette volna, de hidegen kezelt volna, bizonyára nagyon meg lettem volna rendülve.

Férfiak nem tesznek szemrehányásokat, hanem megsemmisítik az embert.

2.

Június 18

Ma újabb párbaj Benedikttel. Segédje: Schütz. Már pár napja észrevettem, hogy Schütz, mint kegyvesztett egyént kezel. Amikor ma Benedikt szobájába léptem, beszélgetésük hirtelen megszakításán láttam, hogy rólam volt szó.

Néhány szerkesztőségi megjegyzés után Benedikt megkezdte a párviadalt. Beszélt Schützzel a Weltről — mondotta — és Schütz az ő álláspontján van. Schütz azt meg-

erősítette, ha nem is olyan erőlesen, mint azt távollétemben tehettem.

Benedikt körvonalazta álláspontját: A Weltnek meg kell szünnie, vagy nekem kell a Welttől megválni. Ő maga segítségemre akar lenni, hogy egy olyan formát találjunk, amely tekintélyemet nem csorbítaná. (Emlékeztetett arra az ajánlkozására, amikor segítségemre akart lenni a Judenstaat átdolgozásának a kérdésében, hogy a könyv kevésbé kifogásolható legyen.)

Nagyon, de nagyon kér (és a szeméből fenyegetést elvástam ki), hogy adjam fel a Weltet. Ezt nem mint kiadó mondja a munkatársnak, hanem mint barát a barátnak. Természetesen sulyt helyez rá, hogy a N. Fr. Pr. kárt ne szenvedjen, de most kizárólag az én érdekeemben beszélt. Kár volna értem, tönkre teszem magam.

Schütz segédkezett: Azt hallotta, hogy ellenem hajsza fog megindulni.

„Nem félek“ — feleltem.

Benedikt dacosságomat barátságosan igyekezett eloszlatni. Majd egy fenyegetés: Nem szabad szabadságra mennem, mielőtt határozott választ nem adok neki, vagyis hogy a Welt megjelenését beszüntetem. Majd egy ígéret: Kezdek róla, hogy nem fogom megbánni, ha kívánságát teljesítem. A kongresszuson nem szabad vezetőszeretpet vállalnom, nem szabad az előtérbe lépnem. És mindezen sulyos fenyegetések után olyan naivul tette hozzá: hiszen nem akarok Önre lelkiismereti kényszert gyakorolni — csak amennyiben ez a N. Fr. Pr.-nek kellemetlen lehetne, nem szabad Önnek megtennie.

És ezek az emberek vezércikkekben háborodnak fel, ha egy miniszter egyik hivatalnokának vélemény szabadságát korlátozza.

Természetesen hajthatatlan maradtam. Távozásomkor aggódva azt kérdezte Benedikt Schütztől (aki ezt nekem visszamondta), hogy nem-e volt velem szemben túl merev?

június 19.

Schütz hozzám jött. Együtt mentünk a szerkesztőségbe. Én erősen panaszkodtam Benediktre, aki lelkiismereti kényszert gyakorol velem szemben. Bizonyos határig türetem csak ezt; és végtére Benedikt barátai örülnének, ha megválnék a „N. Fr. Presse“-től.

Schütz ezt bizonyára visszamondta Benediktnak.

A hatás: Benedikt elragadó mosollyal fogadott, mikor szobájába léptem, a megtestesült kedvesség volt, mindenáron azt akarta, hogy együtt vacsorázzunk és egy szót sem szölt többé a „Welt“-ről.

Mégsem bízom a házi békében. Azt hiszem, hogy Benedikt csak ürügynek használta fel az antiszemiták támadását a „N. Fr. Presse“-vel szemben, inkább félt a „Welt“-rénél elérendő önállóságomtól.

3.

június 23.

Tegnap megint erős összecsapás Benedikttel. Szobámba jött, eleinte általános szerkesztőségi ügyekről beszélt, majd bezárta az ajtót és újból a „Welt“-re tért át.

Sürgetőbben, mint eddig. A „Welt“-nek meg kell szünnie! Alakítsam át könyvomatossá, vagy szüneteltessen, a párt azután egy más városban adja majd ki.

Nyugodtan végighallgattam és nem adtam választ.

Könyörgött nekem: „Legyen ön egy bon garçon! Ne legyen dacos! Mi van önnek a „Welt“-ből? Csak árt magának. Nagyon sajnálom önt. A „N. Fr. Presse“-nél ön a legnagyobb karriért csinálhatja. Mit kell itt sokat beszélnem önnek! Ön épp úgy látja a perspektívát, mint én. Nálunk mindent elérhet! De így a legnagyobb zavarba hoz minket. Nem állhatunk itt a világ szemében mint egy zsidó lap!

Éppen most, amikor hat év óta első ízben történik köztünk és a német nemzetiek között valami közeledés, éppen most jön ön ezzel a dologgal. Még mindig nem mint kiadó beszélek önnel, hanem mint személyes jóbarát. Hagyjon fel azzal a dologgal, nem fogja kárát látni."

En csak hallgattam. A legnagyobb izgatottsággal nézett rám. Kért, ígért, fenyegetett.

Végre így szóltam hozzá: „Ön nincs jól informálva a közönség hangulatáról.

Az ön olvasóinak semmi kifogása sem volna, ha ön lapjában a cionizmusról írna, ön nagyon is újság-szuverén lett. Nagyon sokan versengenek az ön kegyeiért. Azt mondják önnel, amit ön hallani szeret, és ön nem hallja többé az igazságot!"

Végül is gondolkodási időt kértem és együtt mentünk el a szerkesztőségéből.

Elöttem világos, hogy a legközelebbi napokban szakadásra kerül a sor köztem és a „Nr. Fr. Presse“ között.

Este a vezérő-bizottságnak jelentést tettem arról, hogy a „Welt“ miatt nehézségeim támadtak a „N. Fr. Presse“-nél.

(Folytatjuk)

A zsidó világkongresszus előkészítése.

— A Zsidó Szemle londoni tudósítójától —

A Cionista Szervezet Végrehajtóbizottsága elhatározta, hogy a karlsbadi cionista kongresszus határozata értelmében a Palesztina felépítése tárgyában összehívandó általános zsidó világkongresszus előkészítését megkezdik.

Az előkészítő munkálatok vezetésével Dr. M. Solowitschik volt minisztert bízták meg, aki állandóan Londonban fog tartózkodni.

Az összes cionista szervezetekhez kérdőíveket küldtek szét, amelyek véleményt kérnek a kongresszus választási módozatairól és általában a kongresszus értékéről és jelentőségéről.

Az új angol kormány és a Palesztina - kérdés

A londoni J. C. B. arról értesül, hogy semmi ok sincs annak a feltevésére, mintha az új angol kabinet bármi tekintetben is szakítana a volt kormány Palesztina-politikájával.

Az új gyarmatügyi miniszter *Davonshire* herceg eddig nem foglalt állást e kérdésben. Az új kabinet két tagja, Lord Curzon külügy és Lord Peel indiai miniszter a régi kabinetnek is tagjai voltak, amely tudvalevőleg Anglia Palesztina-politikáját megszabta. Lord Amery ezelőtt is mindig kimondott barátja volt a palesztinai zsidó nemzeti otthonnak. A július 4-én lefolyt alsóházi vitában, amely a kormány Palesztina-politikáját tárgyalta, a mostani kormány tagjai Lloyd George politikája mellett adták le szavazatukat.

Mindezek a jelek arra engednek következtetni, hogy az új kormány változatlanul fogja követni elődje politikáját, annál is inkább, mert hiszen a mandátum a népszövetséggel kötött megállapodás alapján jött létre, mely tehát nem az angol kormány egyoldalú ténye volt.

„A pesti hitközség elnöke még nem született meg.“

Lederer Sándor duzzog. — Ehrlich kedélyes.

A hirtelen kitört tanítósztrájk következtében elmaradt a hitközség elnökválasztó közgyűlése, pedig legfőbb ideje volna, hogy végre elnököt kapjon a hitközség, aki véget tudna vetni a mai fejetlenségnek és rendszertelenségnek. A hitközség választmányi ülése, mely a tanárok fizetésrendezésével foglalkozott, igen szenvedélyes hangon folyt le, bár azon a tagok alig egy harmada jelent meg. A többieknek nem volt fontos a kérdés. Az egyik felekezeti lap tudni véli, hogy Ehrlich G. Gusztáv rezignált és visszavonulni készül a hitközségből, sőt már is megkezdte szabadságát. E hír — mint értesülünk — teljesen légből kapott és nyilván az illető lap szerkesztőjének jámbor óhaja csak, aki azért lett hirtelen ellensége Ehrlichnek, — kinek eddig hücsatlósa volt — mert az Székely Ferenc elnöksége mellett tört lándzsát.

Kérdést intéztünk ebben az ügyben magához Ehrlich Gusztávhoz, aki szokott kedélyes modorában legyintett egyet a kezével és valami érthetetlen üzenetet küldött az illető lapnak...

Hogy ki lesz mégis az elnök, erre Ehrlich azt felelte: „Annak először meg kell születnie.“...

De a vajadás soká tart. Egyelőre pedig nincs elnöke a hitközségnek. Legalább úgy látszik, hogy Lederer Sándor nem tartja magát annak. A Magyarországi Cionista Szervezet elnöke, dr. Oesterreicher Béla ugyanis mintegy négy héttel ezelőtt a kiutasítások ügyében igen udvarias hangú átiratot intézett hozzá, mint a hitközség jelenlegi vezetőjéhez, melyben bizonyos közös akciót ajánlott ez ügyben és kérte, hogy a tervbe vett lépésekről legyen szíves a szervezetet értesíteni. Lederer Sándor elnök ur azóta nem tartotta szükségesnek, hogy csak válaszoljon is a cionista szervezet elnökének. Tudunkkal a pesti izr. hitközség elnöki székében eddig mindig uri modor dominált, ez pedig megköveteli, hogy uriembertől kapott levélre — válaszoljunk.

Oroszországi cionisták a forradalmi törvényszék előtt.

— A Zsidó Szemle berlini tudósítójától —

A berlini Hapoel-Hacair cionista munkásszervezet foglalkozván a cionisták üldözésével Szovjet-Oroszországban, a következő határozatot hozta:

„A Hapoel-Hacair berlini szervezete a legerélyesebben tiltakozik a szovjet-hatóságok politikája ellen, amely a zsidó néptömegek szabadságát lábbal tiporja és különösen tiltakozik a szovjet zsidó osztályának lelkiismeretlen és felelősségnélküli tevékenysége ellen, amely ezt a politikát inspirálja. A gyűlés szolidaritását fejezi ki az elfogott és elítélt orosz cionista elvbarátokkal szemben, akik a cionizmus szellemének megfelelő magatartást tanúsítottak. Végül a zsidó és nem zsidó közvéleményhez apellál a szervezet az oroszországi zsidóüldözések miatt.

Ime, így néz ki a zsidók világuralmára törekvő bolsevista politika, ez az a zsidó uralom, amely a zsidóságot tüzzel-vassal ki akarja irtani...

Beretvás pasztilla a legmakacsabb fejfájást elmulasztja

A Magyarországi Cionista Szervezet országos konferenciája

A Magyarországi Cionista Szervezet Intéző Bizottsága utolsó ülésén elhatározta, hogy a szervezet ez évi országos konferenciáját december hó közepén, alkalmasint chanukka hetében fogja megtartani Budapesten. A konferencia idejének, helyének és programjának, valamint a konferenciára kiküldendő delegátusok megválasztására vonatkozó elvek megállapítása végett a szervezet országos bizottságát november hó 1-re egybehívta az intéző bizottság. Az intéző bizottság javaslata szerint a konferencia valószínűleg december 17-én, vasárnap lesz.

Tekintettel arra, hogy szervezetünk életbevágóan fontos kérdései kerülnek napirendre az értekezleten, — de máskülönben is az értekezletnek egy nagyobb, lendületesebb cionista munkásság kiinduló pontjának kell lennie, — az intéző bizottság már ezuton is felhívja az összes helyi szervezeteket, hogy a sékelok száma szerint kiküldendő delegátusok megválasztására már most tegyék meg a szükséges előkészületeket. Az országos bizottság ülése után külön körlevélben fogja az intéző bizottság a tudnivalókat elvbarátaikkal közölni, mikor is a választási eljárás tekintetében is meg fogja adni a szükséges felvilágosításokat.

Itt említjük meg, hogy a *Zsidó Szemle* II. kulturstélyét ugyancsak december 17-én akarta rendezni a konferencia delegátusainak tiszteletére. Minthogy azonban a *Makkabea* és az *Ezra*, a szokásos Makkabeus-ünnepélyt ugyancsak chanukka hetében óhajtkák megtartani a Vigadóban, a *Zsidó Szemle* a már leköttött vigadói termet készséggel átengedte az ifjuságnak. Így a konferencia napján a Makkabeusok fogják rendezni fényes chanukka-ünnepélyüket, a *Zsidó Szemle* pedig egy későbbi időpontban rendezi II. kulturstélyét.

Az Intéző Bizottság felhívja elvbarátainkat, hogy a még el nem számolt sékeltömböket sziveskedjenek központi irodánkhoz beküldeni, hogy a még künn lévő sékelok is figyelembe jöhessenek a választásoknál.

A régi Makkabeusok.

A jövő egyetemi szemeszterben lesz 20 éve annak, hogy néhány lelkes egyetemi ifju megalapította a budapesti *Makkabeát*, a magyarországi egyetemi ifjuság első cionista egyesületét, amely a magyarországi cionizmus történetében korszakot alkotó jelentőségre tett szert. Tulajdonképen akkor vette kezdetét a cionista propaganda és szervezkedés Magyarországon, amikor az ifju egyetemi egyesület kezébe vette a munkát, amikor az addig csak névleg létező cionista szervezet központját Pozsonyból Budapestre tette át. A Makkabea volt a szervezet és a mozgalom lelke és szellemi irányítója. Később a szervezet vezető egyéniségei a Makkabea tagjaiból kerültek ki, akik nehéz, de kitarító, lelkes és önzetlen munkával igyekeztek a cionizmust a magyar zsidósággal megismertetni.

A lelkes ifjakkól meglett férfiak lettek, kik a társadalom különféle rétegeiben tekintélyes pozíciókra tettek szert. Sokan közülök már kidőlték az élők sorából, részben a harcúterén ontván vérüket a hazáért, amelynek szeretetét oly nagy igyekezettel próbálták ellenségeink nálunk tagadásba venni. *Dömény Lajos dr.*, *Wurmfeld Zoltán dr.*, *Bokor Ármin*, a cionista sajtó megteremtője és sokan mások már nincsenek közöttünk...

A 40. szemeszter küszöbén a Makkabea alapítói fényes ünnepséggel készülnek megülni a Makkabea megteremtését. Ebből az alkalomból szoros szövetségbe óhajtkák tömöríteni mindazokat, akik valaha a Makkabea

tagjai voltak, tekintet nélkül arra, hogy a fővárosban, vidéken vagy a külföldön élnek. Ez a szövetség hatalmas tényező lesz a magyarországi cionista és általános zsidó közélet terén. A szervezési munkálatok folyamatban vannak és az előkészítő bizottság a régi Makkabeusok mindegyikét értesíteni fogja az alakulásról és a továbbiakról.

Hisszük, hogy a Makkabea „öreg”-jei nagyban elő fogják segíteni mozgalmunk megújulását és megifjulását.

Widder Salamon ünneplése

— A Zsidó Szemle tudósítójától —

Bensőséges, szinte családiásan intim, meleg ünnepség színhelye volt a pesti zsidó fiugimnázium temploma a múlt szombaton. A gimnázium tanári kara, növendékei és azok szülei közösen — titokban, hogy a szerénységéről közismert tanár valahogy meg ne tudja — a szombati istentisztelet végére készítették elő az ünnepséget, amelynek keretében szeretettüket és hálájukat akarták leróni *Widder Salamon* tanárnak, aki az ifjuság szombati és ünnepi istentiszteleteit — melyekről e lapok hasábjain oly sokszor volt már szó — kitarító és lelkes munkával valódi zsidó szellemben, a hagyományoknak megfelelően, de egyben a modern zsidóság minden igényeit is kielégítő módon szinte a tökéletességig kiépítette. *Widder* tanárnak, aki egyébként az intézetben világi tárgyakat tanít, egész ambícióját a növendékek öntudatosan vallásos és önértetesen zsidó szellemben való nevelésére fordította évek óta, különösen a szülők hálásak, mert valósággal pótolja mindazt, amit a szülői ház zsidóság terén nem nyújthat a gyermekeknek. És ezzel a munkájával a szülőket is közelebb hozza gyermekeik útján a zsidósághoz.

Az istentisztelet befejeztével *Goldberger S.* igazgatóhelyettes lendéletes beszéddel méltatta az ünnepelt érdemeit, majd sorban több növendék magyar és héber verseket szavalt, a kórus pedig ünnepi szoltárokat énekelt. *Kozma Tibor IV.* oszt. tanuló klasszikus héberségű beszédben köszöntötte tanárát, végül *Heller Bernát* igazgató szólt az ünnepelthez, átnyujtva neki egy művészi kiállítású fűszertartót, szeretetük és hálájuk jeléül.

Az ünnepelt tanár — kit természetesen meglepetés-szerűen ért az egész ünneplés — meghatva köszönte meg a szeretet eme megnyilvánulását.

Az ünnepségen a növendékek szülei és az ünnepelt barátai nagy számban voltak képviselve.

FÁJDALOMNÉLKULI FOGHUZÁS NARCOSISSAL

fogsorok szájjpadlás nélkül, aranykoronák, aranyhidak a legjobb kivitelben és jutányos árban. Rendelés hétköznapokon délelőtt 10—1/23-ig.

Dr. STRELINGER VIKTOR

fog- és szájbetegségek szakorvosa
BPEST, VII., Rákóczi-ut 12. szám. (Sip-utca sarok.)

Fenákel Jónás orth, kóser baromfi kereskedése, VII., Kazinczy-utca 52. Telefonhívás 176—49.

A HERZL-CLUB vasárnap j. hó 5-én d. e. fél 11 órakor német nyelven

felolvasást rendez.

Előadó: Dr. RICHTMANN MÓZES: Don Isak Abarbanel, der letzte jüd. Finanzminister in Spanien.

SEILER J. szavalja M. ROSENFELD: „Im Busen vom Jam“ c. versét és néhány dalt énekel.

Érdeklődőket szivesen lát a vezetőség.

ket.
apl

Ujból kit

Mult sz tanszemélyz tartó sztráj azóta, hogy keseredett a tanításna reményben, alatt a hitk siteni fogja pergett le maga előlj ség előljár még mindig 2-ika, amed még mindig maga részé a sztrájkot és izgatott aggodalom csak addig nyomása a rozniok ké

Ugy l bontakozás gukban h ügyet. A tett főnök mazottjaik gos gesztu nyegetőzn lecsillapod gondolat 150 éves talmát „a nak, hogy az a kére fog ülni. nem tekin

Az e megütköz hogy a Kitünt a gödő hit zottjairól meg ebbó hogy en kultura i igazi hiv nagyon s dása vag nül állar sztrájkjá az a has beleszól Mert am dése ner dijemelé rendre t fölött.

B gyöng Sz

Ujból kitör a zsidó tanárok sztrájkja?

— A Zsidó Szemle tudósítójától —

Mult számunkban hirt adtunk a pesti izr. hitközség tanszemélyzetének bérmozgalmáról, amely két napig tartó sztrájkban jutott kifejezésre. Másfél hét mult el azóta, hogy a lehetetlenül alacsony fizetésük miatt elkeseredett tanítók, felfüggesztve a „sztrájkot“ fölvtették a tanításnak rövid időre megszakadt fonalát abban a reményben, hogy a felrázott közvélemény nyomása alatt a hitközség vezetősége most már békés uton teljesíteni fogja a tanítóknak szerény követeléseit. Sok nap pergett le azóta, majdnem mindegyiknek meg volt a maga előljárói válsághire, ingadozni látszanak a hitközség előljárói-trónszékei, de a tanítók fizetési kérdése még mindig megoldásra vár. Közeledik a november 2-ika, ameddig a „sztrájk fölfüggesztés“ tart és az ügy még mindig ott tart, ahonnan kiindult. Az előljáróság a maga részéről úgy látszik abban látja a megoldást, hogy a sztrájkot „leszerelte“, a tanítók pedig aggodalommal és izgatottan néznek a maguk-szabta terminus elé; aggodalommal, mert úgy látják, hogy követeléseikkel csak addig foglakoztak komolyan, amíg a „szégyen“ nyomása alatt állottak és izgalommal, mert ismét határozniok kell a további teendőkről.

Ugy látszik végzetes félreértés nehezíti meg a kibontakozást. A hitközség előljárói a maguk elvakultságukban hatalmi kérdésként kezelik az egész szomoru ügyet. A hatalmában és rendelkezési jogában megsértett főnökök beszél belőlük, amikor nem akarnak „alkalmazottjaikkal“ tárgyalni, azt hiszik, hogy ha egy haragos gesztussal elhagyják pozíciójukat, vagy hacsak fenyegetőznek is ilyen szándékkal, hogy akkor már lecsillapodnak a tanítók fölzaklatott idegei. Pedig ez a gondolat távol esik e szerény emberektől, senkinek e 150 éhes ember közül még csak esze ágában sincs hatalmát „a hatalmasokkal“ összemérni. Kenyeret akarnak, hogy élhessenek hivatásuknak és alig izgatja őket az a kérdés, hogy az előljárói székben ki ül, vagy ki fog ülni. Az előljáró-válságtól nem ijednek meg, de nem tekintik a változással megoldottnak a kérdést.

Az egész országban, de a határokon túl is nagy megütközést keltett — nem a tanítók sztrájkja, hanem hogy a pesti hitközség eddig engedte érlelni a dolgot. Kitünt a közölt adatokból, hogy a legutolsó zugban tengődő hitközség emberségesebben gondoskodik alkalmazottjairól, mint a pesti nagy hitközség. Kettőt látott meg ebből az esetből a zsidó közvélemény. Először, hogy ennek a vezetőségnek semmi érzéke sincs a zsidó kultúra iránt és halvány sejtelve sincs egy zsidó község igazi hivatásáról és feladatairól. Másodsor pedig, hogy nagyon súlyos hibák történhetek a hitközség gazdálkodása vagy adózási rendszere körül, hogy ily tehetetlenül állanak e finánciális probléma előtt. A tanítók sztrájkjának a saját helyzetük megjavítása mellett még az a haszna is meg lesz, hogy a zsidó közvélemény is beleszól majd a hitközségi központ gazdálkodásába. Mert amint a 150 tanító emberséges megélhetésének kérdése nem lesz megoldva a most tervezett kétszeres tandíjemeléssel, úgy nem igen fog a közvélemény napi rendre térni a hitközség jobb vezetésének kérdése fölé.

BRILLIÁNSOKAT

gyöngyöket, régiségeket mindenkinél drágában vesz

Székely Emil KIRALY-UTCA 51
(Teréz-lemp szemben)

Palesztinai levél.

Dr. Jordán Viktor orvos, egyik budapesti rokonához intézett leveléből.

Magunkról nincs sok mondanivalóm. A lényegeset hiszen tudjátok: tizenöt évi kigunyolt és lesajnált cionista küzdelem után a lelketölő gálutban megadatott nekem, hogy folytathassam azt, amit boldogult dédapám, a kobersdorfi cadik megkezdett, a visszatérést őseink földjére. Tizenhét hónapja vagyok az országban, de olyan otthonosan érzem magam, mintha itt születtem volna. Mint Felső-Galilea Safeten kívül legnagyobb zsidó centrumának főorvosa, igen sokat dolgozom, de kedvvel és örömmel, mert testvéreimet gyógyítom, népemért élek, országunkat építem. S ha vidékre beteglátogatásra lovagolok, utam a sziklafészkek mentén visz, ahol Jochánán ben Guschalav bajnokaival oly hősiezen védte a hazát, alattam széles buzatermő alföld terül el, amelynek minden falvát: Mismár Hajardén, Ajelesz Hasachar Machnojim, — azokban minden házat és családot jól ismerek, a völgy szélén hullámszik a lóbusborította, ibisz és pelikán és finom halban gazdag Merom-tava, hátterben a hófedte Hermonnal a hegyek lábánál csillogó ezüst szallag: a Jordán, amelynek forrásvidéke északon Tel-chaj és Metulah irányában, kilométerekre terjedő vadregényes keleti dzsungelek közepén fekszik. Kitünően sikerült napilapjaink, a Haarec és a Doár Hajom kábeltávirati révén aznap értesültünk a világ eseményeiről. Orvos-szervezetünk nivós szklapja, a Harefuah, felveheti a versenyt a legjobb német és angol társaival. Még az arabok is szívélyes salommal köszöntenek — önként sajátítják el a héber beszédet — arról nem is szólva, hogy a mieinknél a gügyögő gyermek is hébert hall és beszél. És ez a beszéd nem erőltetett, természetes, sokkal természetesebben cseng, mint a kacagányos „izraeliták“ huszadik ivadékanak mellveregető hotentotta szavalása . . .

Az élelmicikkek olcsók és jók; egész éven át friss főzélék (paradicsom, burgonya, uborka stb.) és gyümölcs (füge, szőlő, gránátalma stb.). Az ipari cikkeket a legjobb forrásokból (Anglia, Csehország, China) direkt kapjuk és miután pénzünk jobb az angol fontnál, nem drágán. A nap-számos keresetének 30—40 százalékát megtakaríthatja.

Az ország elhanyagolt állapota és a keleteurópai zsidó tömegek krízise folytán most, a mandátum jóváhagyása után is még jó pár év kell, amíg a szélesmedrű bevándorlás, felépítés megkezdődhet. Az alap azonban jól van lerakva és a vezető koponyák nem üresek.

Mély részvétellel és sajnálattal kísérik azt a véres tragikomédiát, amelynek most passzív szereplője a galut zsidóság. Így valósul meg a hirhedt ige: a fiuk bűnhődnek az apák rövidlátásáért, akik csak a jelenre gondolnak és nem látták a szükségszerű jövőt, a gettóból belekábultak az asszimilációba, a husosfazékért feláldozták a manát. A fiuk élete letört, tönkrement, de megmenthetik gyermekeiket, unokáikat: neveljék őket néptük és országuk részére.

Művészl modern és egyszerű

sirkövek nagy választékban
VALENTIN VILMOS

X., Ujtemetőnél. TelefonJózsef: 59-65.

SÖRSZANATORIUM

BUDAPEST, ERZSEBET-KÖRUT 7 SZAM

EBED (MENÜ LEVES, SÜLT-
VACSORA (KÖRETTTEL, TESZTA 47.— K

Beszélgetés Abdullah emirrel.

— A Zsidó Szemle tudósítójától —

London, október 30.

Ma az angol ujságírók együttes beszélgetést folytattak le Abdullah emirrel, aki Transjordánia kormányzója. Apró politikai és etnográfiai előadása után az emir rátért utazásának és ittlétének a lényegére: a palesztinai arab lakosság állítólagos elégedetlenségére és a cionizmussal szemben elfoglalt álláspontjára, amely ellentét azonban korántsem nagy és inkább a tulzó arabs nacionalisták demagógiájának a következménye, amely demagóg uszításnak a kemalista győzelmek adnak különösen fütőanyagot.

Többek között az emir ezeket mondta:

— Palesztinában izgatott a hangulat. Az arabokat az angol kormány cionista politikája fölöttébb nyugtalanítja, amely izgatottság és elkedvetlenedés az egész mohamedán világban elterjedt.

Arra a kérdésre, vajjon nem-e változott meg az arabok zsidóellenes politikája, Abdullah emir azt válaszolta:

— Ha nem volna ott lenn cionizmus, akkor az angol kormánynak nem volna szüksége arra, hogy Palesztinát garnizónná alakítsa át. Megmondom nyíltan, — folytatta az emir — az arab lakosság minden rétege a cionista beözönlés ellen foglal állást. Nekem elhiheti: én katonai szövetségese voltam Angliának a háboru alatt Törökország ellen és jelen voltam, mint hivatalos funkcionárius — Sir Herbert Samuel főkormányzó hivatalbaiktatásánál — elhiheti nekem fentebbi kijelentésemet, már azért is, mert engem angol barátságomért és lojalitásomért fajom árulónak és a cionista mozgalmak támogatójának tart. *Nekünk semmi bajunk a zsidókkal. Zsidók és arabok boldogan éltek évszázadokon át a Szentföldön.* Az arab nép csak az állandó bevándorlások özöne ellen tiltakozik, amely folyamat kicsi országába torkollik és őt elnyeléssel fenyegeti. És én nemcsak a mohamedán, de a palesztinai keresztény lakosság nevében is jogosan mondhatom, hogy ellene vannak a cionista mozgalomnak és így érez a többszázmilliós mohamedán világ. Mi Angliának hálás lekötöztetettjei vagyunk szeretetreméltó liberalizmusa miatt, de cionista politikája gondolkodásra késztet bennünket és megmondom őszintén: nyugtalanokunk miatta.

— Mégis, hogy gondolja ezeket a problémákat megoldani?

— Egy a megoldás: az egyezés. Az angol és arab faj jóbarátok és kölcsönös jóakarattal elsőrangúvá válhat a viszonyuk . . .

Mi tudjuk, hogy az arab vezető egyéniségek pusztán a maguk kis önző táborát képviselik, akiknek a szólami messze esnek az arab nép igazi óhajától, amely nem egyéb, mint vágy a munka, béke után, de itt most, Londonban, néha, különösen zsidóellenes körökben, hamar kedvező fogadtatásra talál anticionista lázításuk.

Sirkövek מטות

PFEIFER ÉS HESZKY

kőfaragó mesterek.

X., temetőnél.

Telefon: 59-61.

Hajszálak végleges eltávolítása

aráról, karról, szépségápolás, szemölcsirtás **Pollák Sarolta** kozmetikai intézete Andrássy-ut 38, I. em. „Miracle” hajeltávolító szer szétküldése ntasítással. Prospektus

A toleráns lelkipásztorok Szemelvények az Egyházi Lapok-ból

Az Egyházi Lapok, amely magyarozatképpen a címlapon feltünteti: Papok közlönye és Egyházpolitikai, Hittudományi és Lelkipásztori folyóirat, szemléltető oktatást ad olvasóközönségének az emberiség legelemibb követelményéből: a türelmességről.

Október 1—15-iki kettős számában szerényen eldugott kis helyen bár, de közli ezt a kis hírt:

A debreceni zsidó pap beiktatása. A zsidó felekezeti sajtó nagy részletességgel hozta a debreceni új rabbi beiktatásának leírását. Sorban megemlítették az azon megjelent előkelőségeket: Balthazár főprédikátort, gróf Degenfeld főgondnokot, az evangélikus és kálvinista lelkészeket, a Tisza-egyetem rektorát, akik között teljes örömmel láttuk, hogy a katolikus papság nincsen jelen.

A mélyen tisztelt lelkiatyák imígyen megokolt lelki örömet mi egyáltalán nem akarjuk megbolygatni, bár nagyon szívesen láttuk volna ennek az örömmnek a megokolását. El sem tudjuk képzelni, mi van azon örülni való lelkiatyáéknál, hogy egy nagyváros zsidó főpapjának installációján minden hatóság és felekezet képviselteti magát, csak a katolikus nem!

WIDDER SALAMON HAKKERIA HAIVRIT

héber olvasókönyv I. része

amely a tóra első könyvét tárgyalja. — Kapható a „ZSIDÓ SZEMLE” könyvosztályában: Király-utca 36, és minden könyvesboltban.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Párisi kalapszalonn

Teréz-körút 24/b.

Négyezer koronától elegáns kalapok.

Külföldi Modellkalapok állandó raktára, valamint bárminemű átalakításokat vállalnak.

Menyasszonyi fátyol és koszu kikölcsönzése és eladása.

Toll és virágdíszben nagy választék.

Olcsóbbak lettek

a sirkövek
Löwy-nél
Budán

II., Fő-utca 88.
(saját házában)
Telefon 146-99.

HIREK

Lech lecho.

És Abrahám kezébe vette a vándorbotot, hogy elinduljon a szebb, a jobb, a békésebb, kijelölt otthon felé.

És azóta járunk, inunk szakad, vállunk görnyed, szemünkben az ismeretlen vég és hátunkon az ostor, a korbács és sok évszázados életünk országútjának hajnalából kiindulva csak egy-egy pihenőnk volt, de megállásunk soha. A nyugalom hol van? Örömsé ifjuságunk, állandó dalunk, öröme sikkadó dalunk, nyugodt állomunk? hol van? Koraósz hajunkat, gondredőzött homlokunkat, korbácsot fényképező nézésüket, keshegtüdőnket cipeljük nosztalgias vágyunkkal az ígéret földje felé.

Hol van az ígéret? A miénk az országut, a miénk a világ minden vándorbotja, a miénk a guny, a világ minden tövise és a kaldeusi kis tanyából kiindult ivertőzatos időköz, tereken át kanyarog temetőkön, állatemberek vértől kótyagos tömegén át végzete felé... hova, merre? Kanaánt lebbentette fel az Ur szava Abrahám elé Kaldeában... szava a mosolygó kékég zenéje volt... és még ma is állunk indulásra verve, taszítva, nyugodalmatlan álomunk fölött az emberek göggye, baromi önkénye fenyeget, békés munkánk fölött a gyűlölet, a vérszag baromi sokasága öklel... csak el innen, csak el innen zsidó... és visszahull tántorogva a vándorutakra hajszolt testvéreink karacánja... nincs kapu, amelyik befogadja őket... már talán a kutyák is elfáradtak az örökös csaholásban, csak az ember nem.

És mi mégis... emlékezünk az ígéretre, amely Kaldeában felzengett az aranynap s a kékég harmónikus ölekezésében és mi mégis... hisszük, hogy a kezünkbe nyomott vándorbot elér egyszer mégis a lelki vágyunk, szemünk elé délibábozott földre. Évezredek óta nem volt életünknek más parancsa, csak a lech lecho menj... és huszonöt évvel ezelőtt a zsidóság nagy férfija Herzl Tivadar ennek a szónak, ennek a fájdalmas parancsnak új életet, új irányt és új tartalmat adott. Menj... és prófétái szeme Palesztinára irányult és szavai nyomán diadalmos örömmel indul az élni, élni, örülni akaró zsidó fiatalság...

— **Mi lesz a héten:** A „Makkabea“ nov. 4-én este 7 órakor Király-u. 36. I. helyiségében tartandó felolvasó ülésén Dr. Richtmann Mózes tart előadást „Achad Haam gondolatvilága és a mai zsidóság“ címen. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

A Herzl-Club nov. 5-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor dr. Richtmann Mózes tartja meg előadását „Don Isak Abarbanel, der letzte jüdische Finanzminister in Spanien“ címmel, utána Seiler Ignác elszavalja Morris Rosenfeld „Im Busen vom Jam“ című versét és néhány zsidó népdalt énekel. — Érdeklődőket szívesen látnak.

— **Furcsaságok.** A demokraták vaecoráján megint arról panaszkodtak, hogy a „polgárság“ nincs megszervezve, ezért van a numerus clausus és vannak a kiutasítások. Már megint „polgárságról“ beszélnek, holott „zsidóságról“ kellene beszélni, hiszen a numerus clausus és a kiutasítások

tudvalevőleg a zsidók ellen és nem a „polgárság“ ellen irányulnak. De a demokrata ideológia már ilyen. — A hivatalos nyilatkozat megint megnyugtató a zsidóságot, hogy az idegenek kiutasítása nem a zsidók ellen irányul, csupán az 1903:V. törvényekket akarják végrehajtani, mely az alkalmatlan idegenekről intézkedik. Viszont az 1903. évi törvény a zsidók alkalmatlankodása ellen hozott. — **Felekezeti béke** legyen ebben az országban — hirdette a kormányzó legutóbbi beszédében. Vonatkozik ez a faji és nemzetiségi békére is? — kérjük mi Gömbösektől... — **A faszisták** győztek Olaszországban. Az 1918. októberi események ismétlődtek meg — Rómában. Vajjon a ma Mussolinit éltető hangosak közül ki fogja legelőször destruktívnek és felforgatónak mondani Mussolinit? — **Politikai kalandornak** nevezte egy előkelő keresztény ügyvéd Friedrich Istvánt egy bírósági tárgyaláson. Kissé korainak tartjuk a dolgot, mert nálunk csak akkor neveznek valakit politikai kalandornak, ha már teljesen megbukott az illető politikája. A Friedriché pedig még él és virul. Csak azt nem tudjuk, meddig és mikor vedlik újból?...

— **Hírek a nagyvilágból.** A stockholmi „Nya Dagligt Allahanda“ írja, hogy az ideai fizikai Nobel-díjra minden valószínűség szerint Einstein Albert professzort jelölik. — A moszkvai igazságügyi népbiztosság betiltotta az ottani zsidó segélyegylet minden működését. — A krakkói egyetem rektora betiltotta hallgatóinak antiszemita gyűléseit. Az egyetemi hallgatók erre, négyezren, a Sokol-épületbe vonultak, ahol egyhanguan kimondták a numerus clausus az egyetemen való behozatalának szükségességét. — Petach Tikoah mellett arabok megtámadták és súlyos sérüléseket ejtettek az ismert héber írón J. C. Rimonon, akit életveszélyes sebeivel a Tel-Avivi Hadassa-kórházba szállítottak. A támadókat letartóztatták. — A moszkvai zsidó színház ideai szezonját Goldfaden „Die Koshufmacherin“ (A varázslónő) című darabjával kezdte meg. A darab zenei átdolgozását J. Dobruschin végezte. — Bécsben ez évben 437 zsidó tért ki és nyolevanöten léptek zsidó hitre.

— **A Pápai Zsidó Ifjak Egylete** (Tiferesz Bachurim), amelynek célja a vallási érdelemnek a zsidó ifjúságban való ébresztése és a zsidó tudományok iránti érdeklődés fejlesztése, f. hó 28-án tartotta Marton Ign. L. diszelnök elnöke alatt tizenhároméves fennállásának ünneplését, amely alkalommal tisztújítás keretében egyhangulag elnök lett: Willner Jakab, alelnök Rapaport Albert, pénztáros Neumann Zoltán, titkár Krausz Sándor, ellenőrök Willner Rezső és Salamon Mór, az öttagú választmány: Weltner Dezső, Herczeg Gyula, Neumann Dávid, Wittmann Márton, Kohn Dezső.

— **A Páva-utcai templomunk építését** megkezdjük. A templomi üléshelyeket örök áron eladjuk. Az üléshelyek vételára f. évi november 15-éig naponta, szombat kivételével, reggel 9 órától déli 12 óráig a Páva-utca 39. sz. alatt befizethető. A tízevi bérlet fejében befizetett összegeket a vételárba beszámítjuk. Dr. Zahler Emil elnök.

— **Esküvő.** Fényes esküvő színhelye lesz vasárnap, f. hó 5-én déli fél 12 órakor a dohány-utcai templom. Ekkor vezeti oltárhoz dr. Hevesi Ferenc, Székesfehérvár nemrég megválasztott főrabija, Rottenstein Magdát.

— **Helyesbítés.** Mult számunkban tévesen közöltük a Józsefvárosi Zsidó Népkör új tisztikarának névsorát. Az október 24-én tartott közgyűlésen Tyrnauer Náthánt választották meg a Népkör, az ovoda és a talmudtóra főpénztárosává.

— **Adomány.** Nagy Paula és Weisz Sándor esküvője alkalmával K 8700 gyűlt egybe az Ezrah javára.

István király kávéház

Podmaniczky-u. 8.

A VAC clubhelyiségei.

Az előkelő zsidóság találkozó helye.

(**Zsidó művészek kongresszusa.** A varsói zsidó színek szövetsége elhatározta, hogy világkongresszusba, Varsóba, gyűjti a világ összes zsidó színművészeit és a kongresszus ideje alatt színpadművészeti kiállítást rendeznek.

— **Az osztrák cionista párt nap.** Bécsből jelenti tudósítónk, hogy az osztrák cionista párt nap, amely november 11-ére volt kitűzve, valószínűleg november 25-ikére halasztódik, mert a Szervezet sok éven át érdemes elnöke Stricker mérnök nem vállalja tovább az elnökséget. Helyére Adolf Böhmöt, vagy Schalit dr.-t kombinálják.

— **Kampány Balfour ellen Angliában.** (J. C. B.) Londoni lapok hevesen ellenzik Lord Balfournak részvételt az új angol kormányban. Ellenzésük főargumentuma az, hogy Balfour a Palesztina-deklarációval szorosán hozzákötötte magát az előző kormányok politikájához. Ezek a lapok nagyon támadják Balfourt és követelik, hogy hagyja ott helyét, amelyet a népszövetségben mint az angol delegáció vezetője betölt.

— **Sajtólapra adományoztak:** Rosenthal Izidor 1000, Feiweil Miklós 1000 koronát.

— **Gergely Sándor: Sivatag c. novelláskötete nyomdai akadályok miatt csak november 10-én adható postára.** A könyvet az összes előfizetőknek november 15-ig postán kézbesítjük.

— **A Józsefvárosi Zsidó Népkör** talmudtóra egylete f. hó 29-én tartotta alakuló ülését. Dr. Fischer Lajos üdvözölte a megjelenteket és átadta dr. Vajda Mihály elnöknek a szót, aki kijelentette, hogy örömmel fogadta a Talmudtóra-egylet elnöki székét és társelnöknek Fischer Pált kérte fel, aki azt elfogadta. A választmány a következőképp alakult meg: Gottlieb Ede, Reisz Manó, Vajda Dénes, Fischer Pali, ifj. Schächner, Reisz Simon, Wiedmann Izrael, Meisner József, Grossmann László, Sass Dezső. Az előadások e hó 10-én megkezdődnek.

— **A budai hitközség tagjaihoz!** A hitközségi választók névjegyzéke f. évi november hó 2-től 16-ig a hitközség irodájában (II., Fő-utca 12) megtekinthető. Felszólamlások ezen idő alatt ugyanott írásban eszközölhetők, vagy személyesen 12-én délelőtt 10 órakor, 16-án este 6 órakor. *Az előjáróság.*

— **Halálozás.** Neumann Kálmáné áldásdus és jámbor életének hatvankettedik évében hosszas betegség után Vácon elhunyt. Halálát férje, leánya és fiai: Dr. Neumann Adolf orvos, Neumann Nándor tanító és Neumann Dávid gyógyszerész. Koporsója fölött Pollák Fülöp főrabbi mondott gyászbeszédet.

— **Hat zsidó képviselő a lett parlamentben.** (J. C. B.) Legutolsó jelentések szerint Lettországból 6 zsidó képviselőt választottak be a sejmbe. Ketten (Dubin és Witterberg) az Agude pártjához tartoznak, a harmadik: Nurok a Mizrahi szervezet tagja; a negyedik Fischmann a Nemzeti Demokrata csoport képviselője és a másik kettő a Bund és a Zeire Cion tagja.

— **A palesztinai arabok és Kemal pasa.** (J. C. B.) A Morning Post jeruzsálemi tudósítója közli azoknak az arab delegátusoknak a nevét, akik a hamarosan összeülő keleti békekongresszióan a palesztinai arabok érdekeit és követeléseit fogják képviselni. A delegáció három mohamedán és egy keresztény arabból áll. A küldöttség elnöke Musza Keszim pasa a másik három: Abdul Kader Muszafer sejk, Tanimi effendi és Sihibly Djemal. Sihibly Djemal már a napokban elhagyja Palesztinát, hogy előbb egyiptomi arab vezetőkkel tárgyaljon. Cairóból Konstantinápolyba utazik kemalista összejövetelre, hogy onnan a konferenciára utazzon. A Morning Post megjegyzi, hogy az arabok azon az állásponton vannak, hogy a sevresi békeszerződés minden egyes pontja tehát a volt török területekre vonatkozólag is

minden egyes pontja érvényét veszítette és így nekik megadódik a lehetőség, hogy az önrendelkezési jog alapján az új török-entente békeszerződés alapján összes nemzeti, faji vágyaikat és igényeiket megvalósíthassák.

— **A szmirnai zsidók helyzete.** Berlin, (J. C. B.) Az egyesült zsidó kivándorlási bizottság központi irodája sürgönyileg érdeklődött a szmirnai lakosság sorsa iránt. A táviratra a következő sürgönyválasz érkezett: a zsidóság Szmirnában nem szenvedett oly nagyon, mint a többi lakosság. A zsidó negyed alig sérült meg. Csak azok a zsidók, akik a zsidó városrészen kívül laktak veszítették el minden vagyoniukat a tüzben és rablásban. Szmirnába eddig Belső Anatóliából 3600 zsidó menekülő érkezett.

— **Az új angol kormány Palesztina-politikája.** A Lloyd George kabinet bukása óta egyes angol lapok arról vezércikkeznek, hogy az új kormány szakítson az előző rendszer palesztinai és mezopotámiai politikájával. Ezek a lapközlemények azonban tendenciájukkal együtt komolytalanok, mert nincs az az angol kormány, amelyik elődjének kötelező ígéretét megszegné. A Daily Express úgy véli, hogy az angol kormány legsürgősebb feladata helyreállítani a békét Anglia és Törökország között és nem támogathatja tovább az angol szuronyokra támaszkodó „zsidó-demokrata autokráciát.” — A Daily Mail kérdést intéz a kormányhoz, vajjon hajlandó-e szakítani eddigi keleti politikájával.

Amint a J. C. B. tudósítója illetékes helyről értesül, az angolországi választásokig az új parlament üléséig az angol keleti és gyarmati politikában semminemű változás nem lesz.

— **Nagybeteg az újpesti főrabbi.** Mint részvétellel értesülünk, dr. Venetianer Lajos újpesti főrabbi múlt hét óta súlyos betegen fekszik. Állapota napok óta válságos. Az újpesti és a fővárosi templomokban külön imákat mondtak a főrabbi felgyógyulásáért.

Közgazdaság

— **A Gróf Csáky László praktálvi vas- és acélgyár r.-t.** az 1921/22-iki üzletévre 32 K osztalékot fizet. — Az esedékes szelvény november 2-től kezdve a Budapest—Lipótvárosi Takarékpénztárnál lesz beváltható.

— **A Magyar Szalámigyár Rt.** közli, hogy a f. hó 22-iki közgyűlésen az alaptőkét 50 millióról 300 millióra felemelte. Az alaptőkefelemelést Németország legnagyobb husipari vállalatának, valamint a vállalat budapesti, szegedi, makói (HAFLAG) részvénytöbbségnek megszerzése, schwechathi, himbergi, berlini és hamburgi telepeinek teljes üzemmel való működése és tőkeszükséglete indokolja. A vállalat minden régi részvényre, névértékben két új részvényt ad. A fennmaradó darabokat a részvénytársaság svájci, francia és német üzletbarátai veszik át.

Perzsaszőnyegek

vétel és eladás

STERNBERG NÉL, Dob-utca 24. sz.

קרן קימת לישראל

Célja Erec-Jisrael földjét a zsidó nép számára elidegeníthetetlen néptulajdonul megvásárolni. Egy fa 100 K, egy kert 100 fa 10.000 korona. Házi aranykönyvi bevezetés 1000 koronától feljebb. Egy Dunám (földadomány) 5000 korona 1922 október 1—15-ig 20.699 K.)

Olajfa (Összesen 1400 K) Bokor Armin kert Budapest. Löwenstein Samu gratulál, Kohn Alfréd és Geiszt Rózsika

esküvője alkalmából és nevükre 1 fát ültet 100 K. Dr. Singer Leó által Bokor Árminné és gyermekei Chaje Fégele és Peczach férje, illetve atyjuk Jahrzeitje alkalmából 1—1 fa 300 K, Dr. Singer Leó, Benjámín Awrohom, Bokor és Jiszroel Zwi Reich emlékére 2 fa 200 K. (Összesen 500 K). — Várpalotai Izraelita hitközség kertje. Dr. Singer Leó által, az ünnepek alkalmából 2 fa 200 K. — Beregi Armin kert Budapest. Salz Mór, Reich Sámuel nevére 5 fa 500 K. — Győri cionisták kertje Győr. Mendelsohn család gratulál Grosz Benjámín és nejeének 1 fa 100 K, Grosz Henrik és Ezra üdvözlök Ullmann Frigyes eljegyzése alkalmából 1 fa 100 K. (Összesen 200 K). — Hendlér Salamon liget Budapest. Ungár és Donáth család kondolálnak, Rosenwasseréknek és 1 fát ültetnek néhai Rosenwasser Ábrahámne nevére 100 korona.

Persely. (Összesen 13 K.) Budapest. Mittelbach Ferenc 13 korona.

Általános adomány. (Összesen 19.236 K.) Budapest. Brück Jenő 500, Kirscher Samu által dr. Weisz Árpád 200 K, Klein Pál 1000 K, N. N. 200 K, Pásztor Béla 100 K, Dr. Schwartz Ernő 1000 K, Schwartz M. L. 500 K, Spindler Mátyás 500 K. (Összesen 4000 K.) — Győr. Weisz Miksa által, Braun J. 25 K, Weisz S. 10 K, Braun J. 10 K, Geisler János 200 K, Weisz M. 20 K (Összesen 265 K.) — Kiskunfélegyháza. Fisch Ernő 600 K, Krausz Miksa 200 K, Krausz Sándor 500 K. (Összesen 1300 K.) — Pestújhely. Friedmann Jakabné 40 K, Rothfeld Chone 50 K. (Összesen 90 K.) — Pécsvárad. Mermelstein Mór rabbi 540 K. — Sopron. Weisz Mór bankigazgató 5000 K, Reményi Pál bankigazgató 2000 K, Rosenfeld Vilmos, Mitzger Salamon és dr. Lederer Manó 1000—1000 K, Goldschmiedt Sándor, Hoffmann Gyula, Kluger Pál Kopstein Samu, Lengyel Ármín és Schönberger Samu 500—500 K, Spiegel Sigfried 200 K, Kornis Gyula 50 K, Strausz Jakab 10 K. (Összesen költségek levonásával 11.834 korona.)

Templomi adományok Budapest. Gárdos Vilmos által a Csáki-u. imaházban 207 K, Steiner Vilmos által a Dembinszky-u. 4. sz. alatti alkalmi minjantól 1000 K (Összesen 1207 korona.)

Ujévi üdvözlöt megváltás. Előző számunkban kimaradt: Grünfeld Ignác 100 korona.

Felelős szerkesztő: **Dr. Schönfeld József**
Kiadja a Magyarországi Cionista Szervezet m. sz.

Pályázati hirdetmény.

A pécsi izr hitközség mielőbb alkalmazni kíván középiskolai hitoktatót, aki egyben a titkárt működésében helyettesíti. Fizetés megállapodás szerint.

LUKÁCS Fogászati rendelője

Államilag vizsg., a berlini (ogtechnikan okl. képesítve.) RENDELÉSI IDŐ 9—1-ig, 3—6-ig: TELEFON: 96—48.
Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 3. szám.

SCHLESINGER JAKAB

elsőrangú orthodox kóser étterem és penzió
Vilmoscsászár-ut 19. Telefon: 65—87
Elvállal lakodalmakat, eljegyzéseket és banketteket

Szakorvosi

RENDELŐ venerikus betegek részére. Ezüst-salvarsan oltás Rendelés egész nap.

Budapest, VII., Rákóczi-us 32, 1. em. 1. (Rókussal szemben.)

Piechnik és Mechtl

hölgyfodrászterme

Váci-u. 8. Félemelet
Telefon: 31.

Különlegességi ház:
parókák és transformációk

legjobb és legmodernebb kivitelben.

Ujdonság!

Választékos transformációk saját speciális készítés szerint.

APRÓ HIRDETÉSEK

Ha parokát akar nagyon olcsón készíttetni vagy venni, valamint fonatokat, frizeteket, hajrészeket, úgy forduljon csakis Blau Malvinhoz, Budapest, Király-utca 3. 48

Német, francia, angol, legkönnyebb módszer, Rótkel. Damjanich-utca 32.

Vasbutort, rézbutort, gyermekágyak, gyermekkoszít, sodrony ágybetétet, matracokat legolcsóbb gyári áron szállít Klein Gyula és Társa, vasbutorgyár, Dob-utca 58. sz. (Erzsébet-kört mellett.) 49

Keleten és Nyugaton

egyaránt köztudomásu, hogy elsőrendű házikoszt egyszerűen készített ételek csak

BLAUS.

orthodox kóser vendéglőjében,
BUDAPEST, VI., Laudon-utca I,
kapható. Pedáns tiszta és világos étterem.
Kitűnő barok és likőrök.

Kombinált olcsó polgárvacsorák
Előnyös előfizetések pestieknek

ORTH. **שש** jó, olcsó koszt, bejáró vendégeknek, abonmenseknek.

SALAMONNÉ, Király-u. 8. l. 42.

Tartalmas étlap.

Hirdetések

felvételnek e lap kiadóhivatalában
VI., Király-utca 36. sz.

BÜCHLER ZSIGMOND ÉS TÁRSA

nemzetközi szállítmányozók

BUDAPEST, V., Nádor-utca 27,

Tőzsdé-palota.)

WIEN
VI., Mittelgasse 4, Telef. 3263.
Josefstadt-Jaromér
Bahnhof.

NACHOD
Palaockystrasse 151.
Bratislava
Laurenthorgasse 11.

BRÜNN
Divadelni 6.
Trautenau
Gebirgstrasse 1.

Königinhof
Riegerstrasse.
Warnsdorf
Karl Ludwigstrasse.

RUTTKA
Bahnhofring.
ZWITTAU
Trübaustrasse 2.